

TAPUIT, INCIDENTELE BROEDVOGEL IN HET GOOI
een broedgeval in Blaricum in 1983
Peter Dieperink

Ten zuidoosten van de Bijvanck in Blaricum is in 1982 een viaduct over de Rijksweg 27 aangelegd, valk bij de Valse Bosjes. Op deze plaats ontdekte ik op 13 juli 1983 een alarmerende Tapuit (man). De vogel vloog wat zenuwachtig heen en weer tussen een aantal zandhopen die op het 6 meter hoge talud gestort waren. Even later kwam er een vrouwtje aanvliegen met voer, ook alarmerend. Ik denk dat het paar ergens in de constructie van het viaduct genesteld heeft, of in één van de vele hopen opgeslagen stenen en hout.

Tapuiten broeden erg vaak in afvoerpijpen of stenen.

Op 25 juni ben ik weer gaan kijken. Het vrouwtje met voer in de snavel liet zich al alarmerend direkt zien. De jongen moeten op dat moment al redelijk groot zijn geweest; in ieder geval zal het broedsel wel geslaagd zijn aangezien op het talud zelf vrijwel geen mensen of voertuigen kwamen, enkel af- en aanrijdende vrachtwagens verstoorden de rust ter plekke.

Vanouds waren er in het Gooi twee biotopen die door de Tapuit bewoond werden. Allereerst de grote heidevelden. Daar zal deze vogel de laatste decennia wel een gewone verschijning zijn geweest, vooral op plaatsen waar wat heuvels en kuilen voorkwamen. Ook op kleine heideveldjes, zoals in het Warandapark tussen Huizen en Blaricum, broedden in de zestiger jaren nog Tapuiten. Door bebossing van de heide en de snel toegenomen recreatie broeden er nu geen Tapuiten meer op onze heidevelden. Het laatste broedgeval daar vond waarschijnlijk in 1976 plaats, toen een zingend mannetje en een vrouwtje enkele weken bij het rustgebied op de Westerheide werden waargenomen.

Andere gebieden waar vroeger veel Tapuiten tot nestelen kwamen waren de meenten, vooral de noordelijke. Zo werden hiertijd inventarisaties in 1969 en 1970 maar liefst 14 paren gevonden (voornamelijk Blaricummer- en Huizermeent), waarvan een groot deel broedde in stenen dammetjes in de poldersloten! Door o.a. de intensivering van de landbouw is van deze populatie niets meer over.

In geheel Nederland is dit vogeltje hard achteruit gegaan, enkel in de duinstreek gaat het beter of zelfs goed. Wel profiteert de soort regelmatig van door mensen gecreeërd tijdelijk geschikte biotopen, zoals opspuiterreinen, kapvlaktes in bossen, afgebrande stukjes heide en rommelige hoekjes die bij bouwwerkzaamheden ontstaan, zoals nu in Blaricum het geval was. Het voorlaatste broedgeval in het Gooi vond bijvoorbeeld plaats op een opspuiterrein met veel zandwallen bij de Huizermaat. Helaas verstoorden motorcrossers dit geval.

Al met al is er weinig of geen hoop dat de Tapuit nog als, regelmatige broedvogel zal terugkeren in onze omgeving, wel is het zinvol om eens beter op te letten of er toch niet meer broedgevallen plaats vinden op opspuiterreintjes e.d. Tussen 1977 en 1983 kunnen (en zullen?) er gemakkelijk een aantal broedgevallen over het hoofd gezien zijn, ondanks ons dichte web van fanatieke vogelaars.

In de maand mei trekken er heel veel Tapuiten (honderden) door het Gooi, ze kunnen dan overal gezien worden, en kunnen rustig één of twee weken blijven hangen alvorens weer Noord Oost waarts verder te trekken. Is het gedrag van een paartje Tapuiten onrustig, dan kan dat op een broedpoging wijzen, beter is het om begin juni even terug te komen voor contrôle (voeren van jongen), als een stel crossers, honden, paarden of misschien zelfs schapen niet al voortijdig een einde gemaakt heeft aan dit gezinnetje -in-de-dop.